

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMER DE DUMINECĂ 26)

„Gazeta” iese în săptămânii.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumbă la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etajul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu duse în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia.
Brașov, piața mare Nr. 30.
Serisori neînfrunzate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se restituie.
INSERATE se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukes, Heinrich Schickel, Rudolf Koss, A. Oppelt Nachfolger; Anton Oppelt, J. Demmer, in Budapesta: A. V. Goldberger, Kisses Bernat; in București: Agenția Harez, Bencourale de Roumanie; in Hamburg: Karoly de Liebmann.
Prețul inserțiilor: o serie garmonid pe o coloană 8 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tariful și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o serie 10 cr. sau 30 bani.

Nr. 143. — Anul LIX. Brașov, Sâmbătă, 29 Iunie (11 Iulie) 1896.

Din cauza sfintei sărbători țiarul nu va apăre până luni sêra.

Nou abonament la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Iulie 1896 st. v.
se deschide nou abonament la care invităm pe toți amicii și prietenii fôiei noastre.
Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 12 fl.
pe șase luni 6 fl.
pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
pe un an 40 franci
pe șase luni 20 „
pe trei luni 10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 2 fl.
pe șase luni 1 fl.
Pentru România și străinătate:
pe un an 8 franci
pe șase luni 4 „
Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Resultatele învățământului nostru.

Cu ziua de mâne, Sf. Petru și Pavel, se încheie la toate scôțele noastre anul scolar. La scôțele populare și la o parte a scôlelor noastre medii s'a terminat cursul deja cu câte-va săptămâni mai înainte. Din raporturile, ce le-am adus și din cele ce ne mai sosesc putem constata cu mare mulțumire laudabilul zel și însuflețirea, ce o desvôltă dascălimea și tinerimea noastră de totă etatea pentru învățământ și înaintarea în cultură.

Sunt frumoșe, ba chiar admirabile stăruințele, ce se fac de cătră dascălii și scolarii dela scôțele românești. Rôdele, ce le-a adus munca lor neobosită, prestată cu multă diligență și abnegațiune, fac onore talentului și sirguinței Românului.

Trebue însă să-o spunem cu durere, că aceste rôde, atât în privința materială, cât și în privința spirituală, sunt câștigate cu nisce jertfe și cu-o încordare, ce nu pôte fi principiosă unei desvôltări regulate și firești.

Greutatea de plumb, ce împiedecă atât de mult mândrul sbor al progresului scôlelor noastre, este starea asuprită, iobăgia, sub care geme învățământul nostru, de când cu introducerea silită a limbei maghiare „a statului“ în toate scôțele noastre populare și medii.

Cele ce au fost prevădute de cătră ômenii pricepători, pedagogii dibaci și esperti, la 1879, s'au împlinit cu prisos. Astăzi putem să-o spunem cu siguranță, că avântul învățământului nostru național românesc este în mare parte zădărnicit prin cătușile, ce 'i-li-a pus sila de-a jertfi cea mai bună parte a muncii culturale pentru învățarea limbei maghiare, ce se pretinde de cătră nesățioșele organe ale statului în măsură mereu crescândă.

Starea, ce li-s'a creat scôlelor noastre de-o parte prin pretensiunile nemilôșe ale celor, cari voiesc să le subjuge încetul cu încetul de tot limbei și culturai maghiare, de altă parte prin estravagantele cerințe ale organelor statului în privința îmbunătățirilor materiale, fără a ține seamă de împrejurările grele și de faptul, că scôțele noastre confesionale sunt susținute numai și numai de poporul nostru, starea această, țicem, a devenit aproape de nesuferit.

Și cu toate piedecile, cu toate din visteria, la care contribuie și Româniilor alături și în egală măsură cu popo-

rul maghiar, nu se susțin și nu se ajutorcă, decât numai scôțele maghiare, ér pentru scôțele noastre se păstrează numai porunciile aspre, ca lăba maghiară să se învețe așa și așa, ca localurile de scôla, învățatorii etc. să fiă dotați așa și așa, cu toate aceste bețe, ce se pun ne-curmat în rôtele progresului instrucțiunii noastre naționale, această instrucțiune nu stă pe loc, ci dă totuși rôde, deși mult mai modeste, decât ar pute da, când ar fi liberă de acele cătuși, ce o împiedecă în avântul ei!

N'avem, decât să ne oprim la această constatare ca să cunoșcem puterea de viață și rêvna cea mare pentru cultură, ce zace în poporul nostru.

N'avea cine-va, decât să asiste, de pildă, la examenul scôlelor superioare medii române din Brașov, ca să se convingă despre acesta din răspunsurile escelente și aproape uimitôre, ce le dedeau scolarii deopotrivă în *trei limbi*: română, maghiară și germană. Să ni-se arete o scôla secundară maghiară, care ar fi în stare să dea un astfel de rezultat cu scolarii ei.

Orî și cât de mulțumitor ar fi însă rezultatul dovedit de talentul școlarului român din această țară, este și rămâne o nenorocire pentru desvôltarea învățământului nostru românesc, că acest talent trebuie să se folosescă în cea mai mare parte pentru învățarea unei limbi și a unei literaturi atât de străine de firea limbei române și atât de sêracă și izolată în mijlocul limbilor marilor popore culte ale Europei.

Și în aceste fatale împrejurări, ce speranță suride instrucțiunii noastre naționale, ce încurajare, ce sprijin pôte ea aștepta și de unde?

Êtă o întrebare, ce se cuvine să ne misce gândirea în ziua marilor apostoli, cari au propovăduit dreptatea și egalitatea între ômenii.

Speranța este în noi și în puterile noastre; sprijinul adevărat va fi acela, ce ni-l vom da noi înșine prin zelul și abnegarea noastră în lupta pentru limba și cultura românească. Incurajarea de lipsă în această grea luptă să ni-o dea însuflețirea fiilor noștri, cari urmază cu credință și devotament glasului părinților și al strămoșilor lor, ce-i îndemnă să fiă bravi și neobosiți, să fiă devotați și credincioși în urmărirea țintei celei mari, ce mai curând s'eu mai târziu trebuie să ducă românismul la izbândă!

Un ministru unguresc la Făgăraș.

Fôiei semi-oficioșe unguresci „Bud. Tud.“ i-se raportcă din Făgăraș, că ministrul unguresc de agricultură *Daranyi* a petrecut acolo trei zile, în care timp se țice că s'a făcut și nisce *manifestațiuni politice*, pe cât de servile, pe atât și de rușinoșe pentru Româniilor Făgărașeni.

Ministrul, țice numita tóia, s'a dus la Făgăraș în cauza hergheliei de-acolo și a fost însoțit de baronii *George Banffy* și *Nic. Wesseléuyi*, membri ai camerei magnașilor, apoi de cei doi deputați ai comitatului *Col. Mikszáth* și *Nic. Șerban*, de consilierul ministerial *Losonczy*, generalul *Durmann* și doi secretari ministeriali. Resultatul consultărilor a fost, că s'a horărit să se susțină și mai departe herghelia la Făgăraș.

Se țice în raportul fôiei unguresci, oă la toate stațiunile și în toate comunele comitatului Făgăraș, ministrul a fost întâmpinat din partea poporului cu steaguri unguresci, cu porți de triumf, cu banderii și cu vorbiri de bineventare, „deși comitatul Făgărașului e locuit în preponderanță de Români“. La bauchetăi dat în onôrea ministrului, „Maghiarii, Români și Sașii de o potrivă au accentuat în toasturile lor lipsa înțelegerii frățesce între naționalități“.

Ministrul a răspuns prin două toasturi, accentuând și el „lipsa credinței cătră

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Susana cea nebună.

(Urmare).
Odată, într'o dimință, când merge să lecuască pe Pavel, prinse a se văta: „Vai, puilul mătușii, așa-s de betegă, de pentru alt om n'aș fi eșit din casă. Mă tem c'oiu căde la pat, oă-s bêtănă, fătul meu, m'ajung elăbiciunile bêtănănelor. Acum te leg cum să cade, dér de i vedé, că colea pe la ojină ic nu viu aici, atunci tragete tu cum vei putea până la noi, că nu-i peste lume, ți-a prinde și bine o lécă de mișcare, să nu se înțepenescă vinele“.
— „Voi merge lele Sânzăiană“.
Și de-odată cu sêra merge Pavel schiopotând pân' la lelea Sânzăiana. Acea era la pat — „Drăguț Dómne“ — gema de betegă, dér nu-i era nimic. Și se sculă ea încetinel din pat, și-i deslegă piciorul, și-l spală, și îl legă érăși spunându-i: „In dece zile, după Dumnețeu, nici urmă de

bubă nu-i mai avé la picior, numai vino în totă dimința și-n totă sêra, de n'oiu puté eu merge, să te lecuiesc“.

Apoi Pavel plecă din casa babil, ér Susana-l petrecu pân' afară, acolo se puseră pe prispă la vorbă și uită Pavel de spusa tătâne-sêu, prinse în brațe pe Susana și o sêrută, și o desmierdă, de gândeai că dragostea din șapte sate totă-i acoloa. Ér ea nu se ferea, dér deodată începú a plânge: „lasă-mé Pavele, că în zadar mă sâruti, că știu eu bine pe unde-ți sburdă mintea. Lasă-mé în amarul meu, mai bine nu ne cunoșeam. Te-am iubit și te iubesc cum altă fată n'a mai iubit de când lumea și pământul, dér ce-s de vină decă-s sêracă? La voi să potriveșce țisa cântecului:

Nu veni bade la noi
Că mama nu ți-a da boi,
Dér te du la cea găzdacă
Că ți-a da doi boi și-o vacă
Și locul de peste apă;
Dér să știi Pavele că:
Locul apa l'a mâna,

Boii câinii i-or mânca
Tu cu hida-i rămâne.

„Dér nu vorbi așa Susana, cine ți-a spus una ca asta? Nu veđi ce trag eu cu piciorul êsta? Mie nu-mi scapă să-mi sburde mintea după însurat; las să mă vindec cum să cade, spune la lelea Sânzăiana să facă leacurile, cum știe mai bine, că îndată ce mă vindec — te iau“.

Și iar o drăgosti și iar o sêrută de gândiai că s'o omôre cu dragostea. Ar fi mai stat mult decă baba din casă n'ar fi strigat: „Susana, Susana, hai dă-mi o lécă de apă“.

Pavel pe cale tot buzele Susanei le simția pe ale sale, gândul lui numai la ea era, de abia accepta să trecă noștea, să vină dimința, să mērgă la babă să-l lege.

— „Cam mult ai ședut la baba“, țise tată-s'o după ce ajunsese acasă, „paremise, că mai mult ai stat cu strigôia cea tinēră, decât cu cea bêtănă. Dér să știi Pavele, că ce ți-am spus odată, eu de aceea mă țin. Să te ved vindecat și să te însor cum

știu eu, să-mi vină în ogradă boii ceia, ce 'i-am mâncat cu doftorii, până te-am scos din cătane“.

Pavel nu țise nimic.
Acum era între ciocan și ileu; Susana-i era dragă, de mâsa se și tèmea, dér nu avea boi, ca să aducă la tată-s'o în în locul celor ce ia chieluit cu doftorii. Să nu mai mērgă la ea nu putea, că atunci cine să-l lecuiesc? De merge, nu se pote scăpa să nu se uite la Susana, ér de o vedea il apuca frigurile de n'o putea sêruta barem odată. Totă noștea îl frământară gânduri de aceste.

A două zi tată-s'o merge des de dimință la câmp, ér mâsa-l petrecu pe Pavel până la baba Sânzăiana, că și așa mai avea să-i ducă câte ceva, o lécă de urdă, o stergură cu făină, o cupșoră de lapte, veđi, cum duc bogății la cei sêraci, când au lipsă neîncungiurată de ei. Până a nu pleca însă de acasă îi spuse Pavel așa: „Mamă, eu nu știu ce să țic de piciorul êsta al meu; doftorii nu-l știu vindeca, ér baba Sânzăiana

statul maghiar și a bunei înțelgeri între naționalități". După vorbirea ministrului, „tot publicul, împreună cu Românii și cu Sașii, a cântat stând în picioare „Szozat“—ul“.

Atâta a mai trebuit, ca acum, de bine ce au vădit cinstita față a ministrului de agricultură ungurese, Făgărășenii să-și părădă mințile, să se împodobescă cu tricoul unguresc, să cânte imnul unguresc și să chine de bucurie, că în cele din urmă am ajuns să vedem cu ochii frățietatea între naționalități!

De n'ar miroși raportul de mai sus așa mult a usturoiului, poate că ni-a pune pe gânduri ceea ce cuprinde despre vitejia alegătorilor feciorului popii dela Voila; d'ar așa suntem întru cât-va liniștiți asupra pretinsei însuflețiri pentru marele ministru de agricultură Darányi, căci etă ce ne spune „Allgemeine jidische Ztg.“, (Gazeta universală jidovă):

Escelența Sa ministrul Darányi a primit și deputația Jidovilor în rândul confesiunilor. După ce a ascultat vorbirea rabinului, i-a mulțumit pentru modul, cum scie să-și implescă importanta chemare. de a cultiva și de-a lăți idea națională și sentimentul patriotic, și a strâns mâna foarte călduros membrilor deputației.

Atunci, în acest moment epocal, a pășit înainte voinicosul fișpan de Bauszern și a dis către ministru: „Mă în de-o plăcută datorie, de-a declara Escelenței Vostre în fața acestor domni, că tocmai aceștia — Evreii — sunt factorii cei mai credincioși în activitatea patriotică a comitatului nostru“.

Ce lipsă mai este d'ar de frățietatea cu naționalitățile, când comitatul se bucură de Jidovi atât de exemplar și de-un fișpan, care i admiră atât de grozav, și de un ministru, care le sare după gât?

Intr'adevăr, această scenă merită un imn unguresc.

Halal să le fiă!

Cum sunt tratați tinerii români la școlile unguresci.

Mureș-Oșorhei, 30 Iunie 1896.

Gimnasiul unguresc romano-catolic (cu 6 clase) din Mureș-Oșorhei era în timpurile de mai înainte cercetat în mare parte de studenți români de ambele confesiuni. D'ar numărul Românilor de vre-o trei ani încoace scade cu pași uriași. Causa este tratarea dură și nesuferită din partea unor membri ai corpului profesoral, în frunte cu directorul gimnasiului Karáson Márton, un Armean renegat, care nu poate vedea Români în ochi, precum mi-s'a și spus, că s'a exprimat într'o societate, d'icând: „Kiir-

tam az egész oláhságot a gimnaziumból!“ (Voit stirpi din gimnasiu întregă Valahimea.)

În timpurile de mai înainte, când șovinismul nu ajunsese încă la un grad așa mare de turbare, tinerimea română era altfel tratată, din care cauză și trăgea bucurios să vină la acest gimnasiu, mai ales că școle medii românesce nu avem în jurul acesta. Și tinerii români făceau onore gimnasiului prin purtarea și diligența lor, ba nu odată chiar însuși Armeanul, despre care amintii mai sus, îi puneau pe tinerii români ca model înaintea studenților ungueri, indemnându-i pe aceștia din urmă să ia exemplu dela tinerii români.

D'ar s'au schimbat lucrurile. De când persecutarea Românilor trece în ochii celor dela putere ca „merit patriotic“, profesorii gimnasiului din vorbă au început și ei să întorcă chepenaguri pe dos. Directorul Karáson, care înainte pe tinerii români îi lua de model, acum începuse o adevărată gonă în contra lor. De câți-va ani încoace nu găsesse cuvinte mai bune pentru ei, ca „bűdös oláh“, „disznó“, „paraszt“, „marha“, „menj disznopásztornak“, „menj harangzonak“, „ne bűdösítsd a levegőt“ etc. („Valah puturos“, „porcule“, „prostule“, „vită“, „du-te și te fă purcar“, „du-te și te fă clopotar“, „nu împută aerul“ etc.)

Așa sunt tratați adu tinerii români la școlile unguresci. Și aceste batjocuri și insulte li-se adresază studenților de prin clasa a V-a și a VI-a gimnasială, în orele oficiale de prelegere!

Unul acesta bieții tineri români au mai fost batjocuriți și prin nedreptățile cele mai mari, ce li-s'au făcut în darea notei, sau calculilor. Studenți buni, cari până aci nu aveau nici măcar „suficient“, acum au fost trântiți în secundă. Unui tiner românu din cl. V gimnasială, cunoscut până aci ca student bun și cu bună purtare, precum în faptă și era, i s'a dat dintr'un studiu nesuficient, er purtarea morală rea, și acesta numai ca o răsunare, fiindcă doi studenți ungueri spârseseră ferestrea profesorului Hager Jozsef (Saș renegat), cari fiind descoperiți au și părăsit gimnasiul de bună voie, pe când despre tinerii români s'a constatat, că n'a luat parte la spargerea ferestrelor. Pedepsă i s'a dat numai pentru-că a avut soire de fapt, d'ar pe făptuitorii nu i-a descoperit, nevoind a se face denunciantul unor colegi ai săi. (Cestiane de caracter!)

Observ, că nici înșiși părinții școlărilor nu sunt cruțați de batjocuri și insulte din partea acestor fanatici. Așa d. es. într'una din zilele lunii curente, mai mulți părinți români mergând la directorul Karáson, acesta îi trată cu cele mai vătămătoare cuvinte, pe cari bunul simț nici nu mă lasă a-le reproduce aci.

Cu un cuvânt, situaținea școlărilor români a devenit ne mai suportabilă la școlile unguresci. Stănesc pe ori-care părinte românu, că decă are numai ceva mo-

dru, să caute a-și trimite fiii la școle românesce, ori în cazul cel mai rău la școle săsesce, căci la Unguri nu mai e de trăit.

Nirăgeanu.

Noie brutalități ale gendarmilor.

„Tribuna“ primesce din Elisabetopol următoarea revoltătoare corespondență:

În presera de 7 spre 8 Iunie n. c. cine-va a spus trei stindarde și precum se dice ar fi murdarit și frontul bisericii evanghelice reformate din loc.

Lucrul a stat baltă, până-când în 10 l. c. servitorul protopopului Ștefan Câmpian, fu dus prin doi servitori de oraș la șeful poliției unde fu întrebat, decă n'are cunoscință despre aceea, că cine ar fi putut făptui acest lucru uricios? Servitorul a răspuns, că el nu scie absolut nimic despre acest lucru și cu acestea l-a lăsat să se reintoră la stăpânul său.

Joi, (în 11) d. a. cam pe la 5 ore fu erăși escortat din curtea stăpânului său prin 2 gendarmi în cancelaria poliției, unde după 7 ore, când toți ampoliații s'au departat, fu dus în antișambra cancelariei polițiene, gendarmii au închis ușa și, precum dice el, l-ar fi imbiat cu 10 fl. și cu un orologiu, numai să spună, că el a făcut acest lucru. Șermanul servitor însă a mărturisit sincer, că el nu e făptuitorul, nici l-a indemnât cine-va.

Atunci gendarmii l-au legat cu lanțul de mâni și bageând baroneta în veriga lanțului l-a suat și răsucit până atunci, până când i-au vinețit mâinile, silindu-l ca să spună cine l-a învețat la acesta? El bietul a răspuns, că nu scie nimic de întreg lucrul.

Atunci apoi l-au deslegat și ca să nu se cunoscă strinsărea lanțului și să nu se vadă umflătura, l-au făcut să-și ridice mâinile în sus, pentru-că sângele se i-se scurgă iar în mâni; apoi l-au silat să-și țină mai mult timp în un lavor cu apă rece, ca să nu se mai poată cunoscă semnele maltratării.

Vineri, pe la 6 ore d. a., când servitorul s'a reintors cu trăsura dela gară, un gendarm și cu un servitor de oraș, îl așteptau în curtea stăpânului său. Gendarmul a provocat pe protopopul să spună unde-i servitorul; i-se răspunde, că e la gară, la ce a observat gendarmul că-l va trage și din căruță; la aceea stăpânul ca-sei îl provoacă să li arete imputernicirea de a face acesta și de a pute escorta din curtea stăpânului pe servitorul său? La aceasta gendarmul răspunde cu o bruschetă ne mai auzită, că el n'are lipsă de imputerniciri, că nu numai pe servitor, ci și pe stăpân îl poate escorta, când are voie.

A mai adaus și alte cuvinte insultătoare la adresa protopopului. Destul, că servitorul indată-ce s'a întors acasă dela gară de abia lasându-l să desprindă caii dela trăsura, fu escortat și dus în închisoarea orașului, unde 3 nopți au fost chinuit în mod barbar, până-

de bietul ne mai știind de sine a spus la protocol ceea-ce i-s'a dictat de către gendarmi.

După-ce fu escortat la judele investigător și închis, fu făcut atent de către ampoliații orășenesci, că nu cum-va să îndrănescă a spune altceva, deoă ceea-ce a dat la protocolul de atunci, căci altcum er va fi dat pe mâna gendarmilor.

Amărîtul om, care în urma bătăilor a căpătat epilepsie și a devenit cu totul hăbăuc, temându-se de nouă maltratări, a stat și înaintea judelei investigator pe lângă fașuniile date la protocolul luat la poliția.

D-l protopop, fiind chemat la poliția în 2 rânduri, fu întrebat, decă e drept, că investigatorul Ioan Șeghisorcan a fost la densus Duminecă în 7 a lunii curente și sera dela 9—11 ore și că ar fi imbiat pe servitor cu 20 fl. ca să comită acest lucru și că Joi ar fi dis, că să fiă binecuvântată mâna, care a făcut lucru acesta? Firesce, că protopopul a răspuns negativ.

Sâmbătă, în 1 (13) Iunie pe la 7 ore sera a fost escortat investigatorul I. Șeghisorcan cu frate-său G. Timar de un gendarm și un polițist la poliția, unde l-au întrebat: ce scie despre murdărirea steagurilor? la care densus conștientos a răspuns, că nu scie nimic. Nu li-a fost destul cu atâta, ci au început în modul cel mai nerușinat, a-l pămuni, a-l punni în cap cum puteau de tare și când vrea să strige după ajutor îl ghiodia în cōste în partea stângă de nu mai putea să strige de loc, d'ar și de striga, pe afară erau numai gendarmi și polițisti (haiduci).

Pe George Timar, care încă e cu familie, ca și investigatorul, l-a chinuit în mod următor: Întâiu l-a pămunit păgănesce, după aceea l-a făcut să-și ridice în sus mâinile ghiodindu-l în cōste când a voit să strige, l-a lovit în flămânțare de a picat jos, l-a ridicat, însă de per, și er l-a pămunit până a picat jos fără simțire.

În fine un gendarm, Român, i-a spus investigatorului, să spună ori-ee-l va întreba soții lui (gendarmii), căci i-se rupe inima vedând, că suferă atâta, căci de nu, îl vor chinu de morte și-i vor ține arestat mai multe luni. Povățuit astfei, în contra conștiinței a spus și neadeverul, adaca: a spus ce a spus servitorul despre promisiunea de 20 fl. etc.

În 16 Iunie st. n. d. a. la 3 ore investigatorul a fost citat la tribunal, unde apoi a spus adevărul. Întrebând pe inv. I. Șeghisorcan judele de tribunal, că pentru-ce a promis lui L. Crișan 20 fl. v. a.? Densus a răspuns, că nici-oând în viața lui nu s'a înțeles cu un servitor despre așa ceva; d'ar la poliție pentru-ce ai dis așa?

Răspuns: „Am dis așa, ca să scap de chinurile gendarmilor nemiloși, cugetând, că va fi o lege mai adevărată ca a gendarmilor; am femeia bolnavă și copiii, și nu voiu să trăsesc bolnav, de mă iutrebau gendarmii, că „am omorît pe cineva și aceea o spâneam de silă“, și-a cerut medic din

mă tem că nu vrea să-l vindece, de o parte ca să capete tot mereu câte ceva dela noi, de altă parte că ce... vedă d-ta“.

„Ei, pentru-că tatăt'o nu te lasă să-și iei fata. D'ar, ce să dicem, nici nu-i de noi; nu-i bag nici o vină: îi harnică și frumoasă, d'ar nu-i din ómeni, e fata nimărui, fata unei strigoie bătrâne. Ne-ar ride impregiurimea să auză, că ne-am încuscrit cu strigóia aceea bătrână. Fără, pentru aceea te poți vindeca, că n'om mai lăsa-o num'așa, am vorbit cu tatăt'o și i-om da o vițea, numai să te vindece, să se apuce și ele la ceva zestre pe sēma Susanii“.

Când intrară la babă în bordeiu ea era pe pat, er Susana era la foc, făcea ceva de mâncare. Ii dădu lelea Mărină cele aduse, și se depărtă după ce vorbi o lécă cu baba și cu tata ei și după ce rugă pe babă să facă cum scie ea mai bine, și să-și vindece feciorul, că ei vor cunosc-o. Când plecă o petrecu Susana pân' afară și acolo a întrebă lelea Mărină:

„Ce mai dice măta, Susana, trece-i-a curând la Pavel?“

— „I-a trece lele Mărină, peste vre-o țeci țile, așa dice mama, că bubele o prins a albi și-l tot mănâncă pe lângă ele, semn că să vindecă“.

— „D'apoi de ar da Dumnețeu să-și trecă să poți munci, că tare ne rămâne lucrul înderēt, că badet'o nu mai învinge pe tot locul. D'ar tu ce mai faci?“

— „Eu grijesc de mămuca și adun buruene pentru Pavel, după cum mă povățuesce ea; altcum sunt sănătósă“.

— „D'apoi bine că esci sănătósă, draga lelii. D'ar eu stau prea mult, că am de făcut mâncare la lucrători. Sănătate bună!“

— „Dumnețeu îți deă bine și sănătate!“

Lelea Mărină plecă gândind: Nici nu-i modru să nu-i fiă dragă la Pavel, că-i și frumoasă, bat'o pustia de fată.

Susana o petrecu din ochi gân-

dind: Bine că te duci, să mai ved ce dice Pavel. Paremi-se însă, că din făgădușul lui nimic s'a alege, d'ar atunci va fi rău, rău de tot va fi, că aprind casa pe el, satul întreg îl aprind!

Trecu di după di și Pavel din di în di se făcea tot mai bine și mai bine, până în urmă, colo pe la Sântă Mărie nu mai schiopota de loc, ranele i se vindecară, de numai puțină urmă roșiă mai rămase; durerii nu mai simția. Pân' atunci în totă țiuă mergea de două ori la baba Sânzâiana, că ea sta tot acasă, dicea că-i bolnavă, nu poate umbla pe la betegi, și în tot-déuna când mergea dela babă dragostea și séruta pe Susana cea frumoasă și tot mereu îi făgăduia, că numai să se vindece, la tómnă se însăroră și o ia.

Era d'ar cam pe la Sântă Mărie când era vindecat deplin. Atunci îi spuse baba așa: „Alte leacuri nu mai pune, fără, până va peri și roșata aceea unde au fost ranele, nu lucra tare să te obosesci, ori să

asuși, că să pot ivi eră bubele, nici nu te sdrobi tare cu jocul, că, de ții s'or isca bubele de nou, mai cu greu s'or vindeca“.

Plăti bocotanul bine pe babă, datui-au doi saci plini plinuți cu grâu și unul cu mălaiu, trimisu-i-a un car de lemne, apoi caș și câte și mai câte. D'ar baba, când vedu atâtea daruri dela bocotanul cel șgărcit, sciu numai decăt, că acele nu-s a bună; scia că prin acele-i plătesce osteneala omenesce și-i dă să se înelégă, că de aci încolo nimic n'au laolaltă. Să nădăi și Susana, de ce le trimite badea Onul atâtea daruri: ca să-și pună poita în cuiu după Pavel. — Așa și fu. Din minuta aceea Pavel nu le mai căica casa. La joc juca pe alte fete bogate, er pe Susana se făcea a nici nu o vedea. Din astră pricină Susana nici nu mai mergea la joc, ci ședea acasă și cocea în ea o mână mare, mână nespūsă.

După culesul viilor numai auzi pe popa vestind în biserică: „Pășesc la taina sfinteii căsătorii și se vestesc

Ceva despre societățile de împrumut în genere și despre o asociațiune poporală în specie.

Din disertațiunea domnului S. Giurcane, învățător în Temeșescl, rostită în adunarea Reuniunii învățătorilor români din diecesa Aradului, la 9 Aprilie 1896.

În timpul din urmă, în continuu se amintesc și se recomandă așa dișele societăți de împrumut, ori de ajutorare proprie și se dice, că din punct de vedere al economiei naționale, sunt de o importanță deosebită. Astfel de societăți s'au înființat în deosebite părți ale țării de mai mulți ani, de cătră celelalte popore conlocuitoare, și și-au dovedit pe deplin puterea lor de existență. Ce e drept s'au ivit casuri, în cari funcționarii șarlatani, folosindu-se de credulitatea poporului, l'au jefuit chiar sub firma societății. Dér cu toate înșelăciunile acestea, instituțiunea acésta nu s'a ruinat, ci din potrivă a arătat fructe binecuvântate.

Trăind deci astăzi într'o epocă, în care mai mult auzim și cetim: că în careva ținut, și mai ales în părțile Banatului într'o comună mai mare s'a înființat o societate de coriști; pe partea Crișului se înființază reuniuni de imormentare, societăți contra beuturii vinarsului și a celorlalte beuturi spiritușe; apoi, în Ardeal, despre renumita „Asociațiune“ pentru înaintarea culturii poporului român cine n'a cetit? Colo o societate de dame clectează „banii pentru ajutorarea copiilor sêraci dela școle;“ și despre o mulțime de societăți și reuniuni de alte caractere, toate avându-și un scop mareș, pe care îl urmăresc, pe care îl au de țință înaintea ochilor, și cătră care alergă fără preget. Êră scopul suprem, pe care îl urmăresc toate societățile aceste, este așa cred, ridicarea și înaintarea culturii naționale, și prosperarea bunei stări materiale a poporului român, astăzi atât de încercat de sôrte. Sciut este, ba e lucru constatat, că eu cât un popor e mai înaintat în cultură, cu atât și starea lui materială e mai bună. Êtă deci, pentru ce se dice, că societățile de împrumut snt de importanță deosebită pentru înaintarea economiei naționale! Și se vedem déră, ce sunt aceste societăți și ce avantagii sunt împreunate cu ele?

Societatea de împrumut, ori de ajutorare proprie, nu e alta, decât o cassă de păstrare a clasei mai sêrace a poporului.

Scopul ei e pe de-o aparte a deda pe membrii societății la o păstrare rațională, ér pe de altă parte a-i cruța de despuiare de capital prin aceea, că le împrumută banii pe lângă un procent foarte mic....

Învățătorii, și mai ales cei de pe la sate, cari sunt de față atât la bucuriile, cât și la necasurile poporului, și cunosc toate opintirile și scâderile lui, imi vor da drept, când dic, că poporul nostru tocmai

așa lipsă are de a-se deda la câștig și păstrare, precum are lipsă de împrumuturi eftine. Și decât afirmațiunea acésta e dréptă cred a nu fi de prisos, se vorbesc ceva despre ea.

Pentru a deda poporul la păstrare, s'au început cu cassele de păstrare școlare, cugetând, că din șoolă se se dedea copilul la cruțare. Scrisu-s'a pentru și contra caselor școlare de păstrare destul, ba pôte mai mult decât ar fi trebuit. Ministeriul, precum și măritele Consistorie au luat hotăriri, au trimis ordinațiuni imperative pentru introducerea acestora în școlele populare. Dér durerea, n'au avut nici un rezultat pozitiv, ba în multe locuri au avut rezultate rele, pentru-că școlarii din rivna, ca se-și sporéscă depunerile, furau banii dela părinții lor, și așa prin nisuița de a cruța și spori capitalele lor se dedau la o faptă rea și comandabilă, la furt.

În urma urmelor au ajuns la convingerea, că pruncul de șoolă necăștigând nimica, nici nu are de unde cruța. Totă procedura acésta a fost o procedere greșită, pentru-că se dice, că nu racul cel tinér, ci pe cel bătrân trebuie mai întâiu dat și învățat să mērgă înainte; precum și Donic arată în poesia sa intitulată „Doi raci“. Eu așa cred, că nu pe copii trebuie dedați mai întâiu la cruțare, ci pe aceia, cari sunt capabili de lucru, pe aceia, cari cunosc valoarea banilor și pot pune și de latură din câștig, numai bunăvoință să aibă; apoi copiii mai ușor vor urma esempleror părinților lor.

Societățile de ajutorare proprie au de basă plătirii, ori cum așa dice depunerii săptămânale, cari se înființază pe cel puțin trei, ori cinci ani, și de cari ar pôte să fiă în toate comunele mai mari.

Să luăm de es. o comună în care se află 200 de persoane, cari se hotărăsc, ca în totă săptămâna să plătescă o corônă (50 cr.); ceea ce cred, că ori care diuș e în stare a plăti, numai puțină bunăvoință să aibă. Într'o săptămână capitalul lor va face 200 corône, ér într'un an va fi 10,400 corône; peste 5 ani 52,000 cor. fără nici o cametă, — un capital destul de mare pentru a da în cas de lipsă împrumuturi nu numai membrilor societății, ci și celorlalți conlocuitori. Sunt societăți de felul acesta, ai căror membri plătesc la săptămâna și numai 10 cruceri, dér cele mai multe sunt, în cari membrii plătesc pe săptămână 50 cr., observând, că e lăsat în voia fiă-cărui membru, ca numai atâta se însemneze în listă, cât cugetă că e în stare a plăti regulat în fiă-care săptămână, fără nici cea mai mică forțare. De-orece împrumuturile încă se dau în proporțiune cu plătirile săptămânale, așa că decât un membru plătesce pe săptămână 1 fl. va căpéta împrumut de 2 ori mai mare ca cel ce plătesce 50 cr., de aceea se recere dela înființator, precum și dela conducătorii societății a sfătui și a lumina

pe ômeni, ca nu cumva, seduși de lâcomia unui împrumut mai mare, se înducă în listă mai mult decât ar fi în stare să plătescă regulat în fiă-care săptămână. Acésta este basa sănătoșă a unei astfel de societăți, și eróre mare comite ori-care membru, care întrând în acésta societate, nu-și face socôta despre starea sa materială.

Cine cunôșce referințele de împrumut de astăzi, scie, că cel avut capéta ușor împrumuturi foarte mari pe lângă interese foarte scâdute. Dér omul sêrac se bucură, decât pôte căpéta măcar un împrumut de 100 fl., pe lângă un procent de 18—24%. Cel ce trăesce între popor și stă în atingere cu el scie sigur, că așa este; unde se urcă apoi ospêtarea îndatinată a giranților și deosebitele cheltueli de corespondare?

Societățile de ajutor propriu dau împrumuturi membrilor sêi de comun pe lângă 5%; mai mult, se mai ia câte 1% ca spese de manipulațiă; alte cheltueli, cari s'ar pôte socoti, nu sunt. Fiă-care află împrumuturi în comuna sa, nu trebuie să alerge prin orașe pe la agenți, etc.

Împrumuturile se dau membrilor în proporțiunea următoare: în anul prim capéta un împrumut de 100-ori, în al doilea de 150-ori mai mare ca suma ce a plătit'o săptămânal. D. e. careva plătesce săptămânal 1 fl.; în anul prim are drept la un împrumut de 100 fl., ér în al doilea an se întregesc cu 50 fl., va se dică: 150 fl. Din contră, decât un membru numai în al doilea, ori al treilea an are lipsă de împrumut, atunci capéta de-oată 150 fl. Dispozițiunea acésta pentru aceea e de lipsă, pentru-că cât mai mulți membri se pôte căpéta împrumuturi și în anul prim.

Interesele după capitalul împrumutat se plătesc în rate săptămânale de câte 10 cruceri, așa, că în 50 de săptămâni și-a plătit și cametă, séu până când n'a avut împrumut banii, plătia 1 fl., ér acum plătesce 1 fl. 10 cr. la săptămână. Cametă se plătesce așa, până atunci, până ori plătesce îndêret capitalul împrumutat, ori se desfăștează societatea.

Pentru ca plătirile să se întemple regulat, este statorit, ca cel ce întârziă cu plățirea ratei să plătescă pedepsă de întârziare, însé acésta după puțință să fiă cât de bagatelă, căci altcum chiar prin acésta érašii cei mai sêraci sufer. De acésta pedepsă se pôte mântui ori-care astfel, decât plătesce înainte tacsă pe atâtea săptămâni, cu câte a rēmas îndêret; d. e., decât un membru n'a plătit 3 săptămâni dupăolaltă, atunci în a 4 săptămână plătesce pe 7 săptămâni, adecă cu trei înainte. — Împrumuturile se fac pe lângă obligațiune, cu aceea observare, că decât împrumutul ar trece peste $\frac{1}{2}$, parte din capitalul depus de respectivul membru, atunci obligațiunea are să fiă subscrisă cu doi giranți.

Aceste ar fi în general principiile unei societăți de ajutorare proprie.

Esperiența a dovedit, că decât în fruntea acestei societăți stau ômeni cu inimă și durere de cauza înaintării bunei stări materiale a poporului, acésta societate a înflorit și a adus rôde îndestulitóre, ér înființatorii au fost mulțamiți de rôdele și binefacerile, ce le-au ajuns prin dēnsa.

Lucru principal este, ca ômenii să aibă încredere deplină în capii acestei societăți, cari la rândul lor se fiă ômeni cu caracter firm, vrednici de totă încrederea, carfel ca poporul să fiă sigur, că banii, ce el îi depune în totă săptămâna spre fructificare, îi află ori când, și în ori-ce vreme, ca și când i-ar fi pus în lada sa proprie. Decă odată am ajuns până acolo, că putem acoperi împrumuturile clasei mai sêrace din popor am căștigat cauza.

Poporul nu-și va mai îngropa capitalele; dela cumpărarea lucrurilor de lusc scumpe și netrebnice îl vom converti, sfătuindu-l să-și depună banii spre fructificare. Lucrând deci ca poporul să devină la împrumuturi mai eftine, îl dedăm totodată și la cruțare.

Nu pot îndestul recomanda On. colegii acésta formă de societate. Decă am isbuti a înființa și a pune în pracsă atari societăți, am face cel mai mare bine poporului nostru, ér vădând poporul, că noi lucrăm cu deadinsul pentru binele și îmbunătățirea stării sale materiale, ne va asculta, ne va iubi și ne va cunôșce de adevêrații sêi conducători.

Mulțămită publică.

Zernesci, 26 Iunie v. 1896.

Corpul învățitoresc al școlei populare elementare române gr. or. din Zernesci își ține de plăcută datorință a aduce mulțămită publică p. t. d-nr Dr. Iancu Mețian și Ieronim G. Bariș pentru binevoitorul interes, ce l'au arătat față de școala noastră, dându-ne ca premii pentru școlarii aiași următorele cărți: D-l dr. Iancu Mețian 10 esemplare *Povestiri alese* de Petra Petrescu, ér d-l Ieronim Bariș 10 esemplare *Arta de a trăi*, care s'au și distribuit cu ocaziunea esamenelor. Priméscă numiți demut sincere mulțămite atât din partea învățătorilor, cât și din a școlailor:

Vartolomeu Bude,
director școlar.

Producțiuni și petreceri.

Tinerimea română din Șomeuta mare și jur invită la Petrecerea cu joc, ce se va arangia în Șomeuta mare în sala cea mare dela ospêtăriă Joi la 23 Iulie n. c.

Comitetul arangiator: Vasile Drageșiu avocat, președinte; Teofil Dragoș și Victor Nilvan vice-presidenți; Emil Butean secretar; Aurel Nistor, cassar.; Ioan Cos-

amēndoi sub glie, atunci sănătate bună cununie!“

— „Că mai bine eu sub glie, mamă, decât să aud cu urechile mele și să vèd cu ochii mei cum îi cunună popa; mai bine, mamă, aprind biserica pe ei, de s'a duce minune în totă lumea! Apoi, nu mi-ar fi ciudă mamă, decât m'ar lăsa pentru o față mai ca ômenii, dér pentru tăpălaga aceea, mamă — numai că ce are boi... imi vine s'o sugrum undeoiu întâlni-o, ori să mērg se aprind casa pe ea, să ardă cu tot binele lor, mâncaș-ar boii!“

— „Dér tacî draga mamii, nu mai vorbi așa, că va fi cum va vrea Dumnezeu, nu cum voiū voi eu, ori tu, ori altul.“

A doua di, des de diminéță, pe nemâncate, se luă baba Sânzâiana și se duse de acasă. — „Rēmâi și ai grije de casă“, dișe cătră Susana, „eu merg o lécă 'n sat, pôte nu m'oiu abate până colo cătr'amēđi. Tu fă-ți de mâncare și-mi lasă și mie o lecuță“. Și se duse baba ață

la bocotanul, la Onul Cătaramă. Și nimeri bine, că toți căsenii bocotanului erau acasă. Decî își dișe baba: în bun ceas am plecat de acasă, o să rupem ori în sus ori în jos. „Bună diminéță!“ dișe ea întrând în casa bocotanului.

— „Sê-ți dée D-deu bine“ — ruspunse lelea Mărină, „trece și șeđi lele Sânzâiană.“

Bocotanul nu dișe nici albă nici nēgră, cătră baba, ci un fior rece-î trecu prin tot trupul, când o vèđu întrând; Pavel încă nu dișe nimic el rēmase ca pironit pe scaun, unde-l aflase baba.

— „Șeđă binele și sănătatea“, a răspuns baba, „că n'am venit să șed, fără — nó — o lécă tot o să șed, să vè șadă norocul“. „Dér ce mai faceți? Cum te mai simți la picior, Pavele, nu s'a obrintit cum-va cum ai jucat la credință?“

— „Nu lele Sânzâiană“, rēspunse lelea Mărină, „nu-l mai dóre. D-deu sê-ți dée bine și sănătate, că bine l'ai lecut.“

— „D'apoi bine, că nu-l mai dóre“, dișe baba, „bine că i-a trecut, că era pagubă, fecior tinér și frumos se se stingă dintr'un picior... Și, di, ați credințit cu Fiuța lui Iôn Tăpălagă? Hm! se vè dée Dumnezeu noroc, dér eu ca o babă amărîtă, din mintea mea cea prôștă așa dic, că din nunta aceea nimic s'a alege.“

— „Ba s'a alege“ — rēspunse apăsât bocotanul Onu, care până într'aceea nu dișese nimic, numai stringea fălcile și-și mușca buzele de necaz, că atât de diminéță, chiar Lunî diminéță, la începutul săptămânei, a venit hârca aceea la casa lui, și babele sunt mărâsin rēu la casă, decât-ți întră ele mai întâiu, Lunî diminéță.

— „Ba s'a alege!“ mai repetă el odată, „și chiar de nu s'ar alege, tot nu m'oiu încuscri cu o bosorcanie ca tine și n'oiu aduce 'n casă de noră o javră cu fata ta, care sucise capul meleanului!“

— „Nu te cătrâni așa tare, Onule“, dișe baba Sânzâiana, „nu te cătrâni așa tare, că n'ai de ce; d-ta esci cap de bărbat și ar trebui să fi mai cu minte decât o biată de babă, cum sunt eu. Eu n'am venit aci să mē sfădesc cu d-ta, nici am venit să-ți cer ceva, că, slavă Domnului, nu rîvnesc la bogăția nimēru; cât ne trebuie nouē la două guri avem destul, ba încă prea destul. Dér am venit să vorbesc cu d-ta și cu lelea Mărină și cu Pavel, ca cu nesce ômeni de cinete și de omenie, după cum vè ține tot satul, că sunteți.“

— „Apoi ce vrei déră?“ întrebă Onul rēstit: „di curēnd, că n'am vreme să stau cu babele în minciuni. Dóră nu țiam plătit pân' ce mi-ai lecut feciorul?“

— „Ba plătit, bunul Dumnezeu sê-ți dée bine și sănătate, mi-ai plătit omenesce; dér aci-i vorba de altceva, e vorba de cinstea fetei mele, de cinstea bordeiului meu, care a călcat'o în picior feciorul d-tale și s'a jurat pe câte-s pe lume și pe

tea controlor. Membrii în comitet: Laur. Avram, Al. O. Bogdan, Em. Bota, Dr. Oct. Cotoș. Aug. Dosa, Aug. Dragoș, T. Ilie, V. Iudrean, G. Lengyel, P. Longin, G. Micu, C. Muste, V. Muste, A. Nilvan, St. Pop, V. Vasvári, G. Zah.

Prețul de intrare pentru fiă-care persoană 1 fl. Inceputul la 7 ore seara. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea cu cărți didactice a elevilor dela școlile confs. gr. cat. române.

Suprasolvirile se vor chita pe cale diaristică.

În favorul Reuniunii pentru cultura profesională a femeii se va da în seara de 18 Iulie n. (6 Iulie st. v.) un bal în sala girei Tredeal. Va cânta muzica militară română. Inceputul la 8 ore.

Rog pe toți amicii și binevoitorii, cari din incidentul răposării iubitei și neuitatei mele soții Emilia nasc. I. Petric, în templă Duminecă în 5 Iulie n., au binevoit a-mi adresa cuvinte de mângâiere și a-o onora cu petrecerea până la mormânt, se primescă pe această cale sincera mea mulțămită.

Brașov, 10 Iulie n. 1896.

Vasile Meșotă,
pălărier.

ECONOMIA

„România agricolă“.

(Urmare.)

Cei mai mulți dintre proprietarii de moșii (boerii), nu șed pe acelea, ci le dau în arendă; ei vin numai odată de două-ori pe an la ele: după treerat și culesul porumbului (cucuruzului) pentru încasarea prețului arendii. Unii dintre boerii mai cu stare au început a petrece chiar afară din țară prin Franța și Italia cu deosebire, unde prăpădesc averea câștigată cu sudoarea țeranului român.

Arendașii moșiilor boeresci sunt în cea mai mare parte omeni străini nu numai după națiune, ci și în privința bunăstării și fericii țeranului, pe care-l privesc mai mult ca pe un material bun de exploatat. Intre 100 arendași de moșii s'a constatat, că numai 20% sunt Români, ceilalți sunt Greci, rămași încă de pe timpul domniei Fanarioților, apoi Bulgari, Evrei, Armeni, Sârbi și alții.

Fiindcă, după cum am dis la început, cu prilejul desrobirii țeranilor, aceștia au căpătat deopotrivă pământ, așa se poate dice și în deobște, că dincolo la sate toți locuitorii lor sunt deopotrivă de săraci, afară de arendaș, care nici el nu șede între țeranii, ci-și are acolo numai un epistat (deregător) pentru încasarea re-coltelor.

Pe cele mai multe locuri se poate vedea preotul, învățătorul notarul și primarul, lucrând alături cu țeranul în brazda arendașului, de unde și urmări apoi, că numiții nici nu pot să aibă respectul cuvenit înaintea păstorilor lor. S'au întemplat de multe-ori casuri, că preotul său învățătorul au fost scuțați noaptea din somn și au fost duși la primăria sau la prefectura la poranca arendașului chiar și într'alt sat.

În privința caselor de locuit și a îmbrăcăminteii țeranilor d-l N. V. Leonescu într'o scriere a sa din 1887 tipărită la Iași despre „Starea țeranului român“, ne dă următoarele lămuriri:

„Casa țeranului e formată din o singură cameră, în care se intră prin o tindă. Odaia de obicei e mică, tavanul jos, așa că înălțimea e de abia 1 metru 50 cm. Lumina lipsesce, fiindcă odaia n'are decât o mică ferăstră de 20—30 centimetri. Aci, în această cameră trăiesc întreaga familie a țeranului, familia compusă câte odată din 4 sau 5 persoane. Tot acolo se primesc vițelul nou născut sau alt animal. Se înțelege cât de viciat (stricat) e aerul.“

„Păreții caselor sunt foarte subțiri. Făcuți din nule de asupra cărora se pune vâlătuc (bulgării de tină), cari se usucă numai prin acțiunea soarelui, ei nu sunt de natură a apăra pe țeran contra intemperiilor, la cari poate fi supus“.

„Mai sunt și alte case mai misereabile, numite bordeie. Acestea sunt săpate în pământ și sémăna mai mult cu nișe pesceri pentru animalele sălbatice. Aici lipsesc complet lumina, pentru-că numai în fundul lor se vede câte o mică spărtură de 15×15 cm. și adese-ori astupată cu pânză cernită ori beșică de bou în loc de sticlă. Nu se vede în o asemenea locuință nici pat, nici vre-un utensil ărecare. Câte odată se găsește o masă rotundă pe care țeranul își pune mămăliga. În aceste bordeie, omul își pierde ori-ce demnitate (vrednicia). Alături cu el dorm porcii, vițelii și alte animale. Din fericie numărul acestor locuințe ale morții, sunt puține. De obicei țiganii locuiesc în ele“.

„Îmbrăcămintea țeranului este tot așa de simplă ca întreaga lui viață. În special țeranii din Moldova sunt îmbrăcați ca vechii Daci, după cum se vede pe colona traisă din Roma. Vara poartă cămașe, ismene (ciórect) de lână albă și opincă. În cap cu căciula și rar poartă pălăria. Ierna suman ori cojoc în picioare opincă, foarte rar ciobote, ér în cap căciula de oie. Opincile pe cât sunt de comode la mers, când e uscat, pe atât sunt de rele și nesănătose pe vreme de ploie. Ele țin picioarele vecinic în umezălă“.

„Femeia țeranului are o îmbrăcămintă și mai simplă. Poartă și fustă de stambă (rochie) în timpul verei. Ierna pe deasupra

pun câte un minten sau cațaveică (cojoc). Cele mai avute își „permit lucrul a îmbrăca cațaveice cu pielea de vulpe“.

În timpul din urmă s'a adus o lege, care vedând urmările triste de până acum, a hotărât vinderea în loturi de câte 15—30 pogone din moșiile statului, țeranilor mai cu dare de mână, ca să se poată ridica și dincolo la sate o clasă mai avută de omeni.

Arendașul de moșie este privit dincolo, ca un părăsit, care după-ce ajunge la stare și avere de pe spatele bietului țeran, se retrage unde-va la un oraș, sau se reîntorce în țera lui; el poate pierde foarte puțin chiar și în casurile acelea, când nu se fac bucatele, deore-ce afară de sémăntă și câte-va unelte mai neapărat de lipsă la economie, nu mai contribuie cu nimic la cultura pământului. Mai mult pierde țeranul și proprietarul în asemenea casuri.

Noroc, că până acum a existat o lege bună dincolo și anume: ca străinii să nu-și poată cumpăra pământ la țera, decât numai la orașe, căci de nu ar fi existat legea aceea mai jumătate pământul ar fi fost în mâinile străinilor.

În Moldova s'au început de când cu războiul vamal dela noi vinderea moșiilor în măsură mai mare și acela a ajuns mai cu sémă în mâinile Evreilor, cari s'au sporit acolo într'un număr foarte însemnat, nu numai la orașe, ci chiar și pe la sate ca cărciumari, neguțatori, aréndași și altele.

Pământul dela șes al României este foarte roditor, dăr sufere de multe ori de secetile prea îndelungate de peste veră. De aceea se cultivă mai mult grâu de toamnă și alte spicóse, cari până când dă seceta, pot să ajungă la cocere. Acesta provine mai cu sémă de acolo, că nu se află păduri și riuri mai mari, cari se poată produce a torii de lipsă, pentru formarea norilor și a ploiei. Chiar și cele, câte-va, cari se mai află pe la șes, pe domeniul coronei mei cu sémă, am văzut, că încep a se tăia, pentru a se face locuri de cultură din ele.

Câmpul e foarte mare și departe de comună, nu ea pe la noi, așa încât am văzut, că țeranii pe timpul lucrurilor de câmp își pun pe caré mult calabalic de vesminte, mâncare și alte multe de lucru și acolo dorm și peste noapte cu „vițel și purcel“ cu tot cum se dice.

Partile de pământ (parcelele) sunt foarte lungi, ér cele mai multe și foarte înguste, așa încât în câmpul întreg nu este de cât un rând-două de parcele, pe cari trebuie să mergi câte-va pătrare de oră până când ajungi în capătul lor, așa încât cu drept cuvânt se mai numesc acelea și sfóre de pământ.

Țeranii dincolo, parte înfricați de anii răi, parte ca să stringă și ei roduri mai multe, cuprind totdeuna prea mult pământ pentru cultură, dela aréndaș, așa încât al

lor în deobște rămâne cu lucrul mai pe urmă, de unde și urmări apoi, că cucuruzul lor mai nici odată nu se coce bine ér grâu nu se poate vinde de cât sub prețul adevărat.

Pâne de grâu la țera nu se face pe cele mai multe locuri, fiindcă de o parte n'au cuptóre, ér de altă parte nici nu o prea știu face, ci țeranii se nutresc numai cu mămăligă (mălaiu), care făcându-se uneori din cucuruz necopt de ajuns, le causează nișce friguri umite „pelagra“ în urma căruia se și prăpădesc mulți. La acesta mai contribuie și locuințele, cari, după cum am văzut mai sus, sunt în mare parte într'o stare de tot ticăloasă.

(Va urma.)

P O V E Ţ E.

Periele de cap se pot curăți astfel: Peria se imoie mai de multe-ori în spirit de salmiac și după ce s'a curățit se clătesce în apă curată și se pune să se usce, vara la soare, ér ierna într'un loc nu prea cald și aședându-o cu perii în jos.

Contra durerii de măsele se recomandă ca bun și folositor frunțele de pětrenjel de grădină (petroselinum sativum), fierte în lapte și puse cât numai se pot suferi de calde pe locul din afară, unde e măséua, care dore. Un alt leac, érăși bun, sunt trandafirii (flórea) de grădină; aceștia se fierb în apă, apoi se străcóră și apa aceea numită apă de roze, se ia în gură cât se poate de caldă. Aceste două leacuri folosesc foarte mult, mai ales când gingiile sunt umfiate; ele trag umflătura, ér apa de roze ajută, ca să spargă și să se scurgă puroiul copt și strins în gingia.

Cum se curăță pălăriile de paie? Se frécă pălăria cu piétră pucióasă, apoi cu o cârpă de postav imuiată în rachiu. După ce pălăria se uscă, se perie, ér pe cealaltă parte se șterge cu o cârpă imuiată în apă de gumă.

Literatură.

În editura librăriei Nicolae I. Ciurcu din Brașov a apărut: Carte de rugăciuni, pentru folosul și mângâierea fiă-cărui creștin, întocmită de Ierodiaconul Damaschin din sfânta mănăstire Sinaia. Format estetic pe 336 pag., hărtia fină. Prețul 65 cr.

Excursiuni pe munții Țerei-Bârsei și ai Făgărașului. Cu titlul acesta a apărut în tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov o carte foarte prețioasă, scrisă de d-l Ioan

sub soare, că a lua pe Susana, vorba cântecului:

Cât o fost bade vara
Tot așa și-o mers gura,
Că la toamnă mi-i lua;
Când o fost coala toamnă,
Tu dai mână cu alta....

— „Bine-i așa Onule? Frumos e așa? Așa vrea Dumneșeu, că feciorii cei bogați să batjocorescă pe tetele cele sărace și apoi să le lase de ris la lume? Spune-mi de ai fi d-ta în locul meu, ce ai face?“

— „E!“ răspunse Onul răstit, „și-am spus, că n'am vreme să stau cu babele în minciuni; n'am să mă spovedesc. Javra de fată să nu-mi fi ademenit feciorul și pace și sănătate! Hai, Pavele la lucru, nu sta gură căscată, ascultând nebuniile babii, ér tu babă te du frumușel acasă și descântă-i Susanii, dór s'a afla vr'un nebun să o iee și pe ea, că de casa noastră nu-i!“

— „Mulțamesc d-tale, Onule. Asta-i mulțămita, că și-am adus feciorul din cătane cu lacrimile noastre,

cu rugăciunile și cu mătăniile noastre; asta-i mulțamul, că ce l'am vindecat și l'am făcut din schilav om ca ómenii!“

— „De l'ai lecuit — și-am plătit; de socoti că nu și-am plătit destul, spune, că am de unde-ți plăti.“

— „Ai, ai, Dumneșeu să-ți dee bine și sănătate. Ține însă minte Onule, că Dumneșeu nu bate cu băta pe cei ce-și calcă jurământul, pe cei ce batjocoresc pe cei săraci.“

Baba eși oftând, ér Onul cu ai lui rămăseră cătrăniți. Nici unul nu dise nimic ci-și căutară de lucru, cuprinși fiind de felurii și felurii de gânduri. Lelea Mărină totă era rece, că baba va face farmece și te miri ce i va ajunge; badea Onul injura în gândul lui pe baba, care-i amăresce dizele cu vorbele și cu amenințările ei; Pavel sta la indoelă: să facă nuntă cu fata lui Ión Tăpălagă ori să strice și să iee pe Susana? Avera lui Tăpălagă-i plăcea, că dóră era feciorul tătănesu, dór ochii Susanei îi plăcea și mai mult, ér de

farmecele babei se temea mai rău decât de foc.

Baba se duse dela Onul ață la popa, pe care-l află în poartă:

— „Bună dimineța, părinte!“ Și-i sărută mâna.

— „Dumneșeu te blagoslovéscă, babă, da ce mai faci, ce veste ne aduci?“

— „Mulțamesc d-tale, părinte, tot am face, ca bătării, dăr veți d-ta, necasuri vin și trec și peste gazde, dăr peste nesce biete muierii sărace cum n'or trece? N'ar pute părintele osteni până 'n casă, am să mă jeluesc de ceva.“

— „Ba bucuos, babă.“

Și intrară amândoi în casă, unde baba începă: „Uite, de ce am venit la d-ta, cinstite părinte, să faci bine să nu cununi pe Pavelu Onului cu fata lui Ión Tăpălagă, că el s'ar căde să iee pe Susana mea, că veți d-ta, ia făgăduit că o va lua și amu o lasă de rușine la sat.“

— „Așa ar fi să fiă, babă, dăr una ca aceea nu se poate, că veți d-ta,

Onu-i gazdă mare, n'are numai pe Pavel, e în stare să poarte cu tine până pân' la vlădicie și tot nu s'a încuseri cu tine. Fără, eu dator sunt să cerc, dăr rău mă tem că 'nzadar mi-oiu răci gura.“

— „D'apoi așa e, părinte, dăr uite d-ta, nu-i cu dreptul. Că copila mea ani de dize a fost în brazda lui, pe plată, nu-i vorba, dăr scii d-ta cum mai plătesc bogații. Apoi, după ce au dus pe Pavel cătană, noi ne-am trudit de l'am scăpat, lacrimile și mătăniile noastre l'au slobođit din cătane, nu boii lui. După ce a venit acasă boleac, eu l'am vindecat cu ajutorul lui Dumneșeu. Apoi, ore ca să fiă bărbat la fata lui Tăpălagă ne-am ostent noi atăta pentru el? Drept să-ți spun, părinte, de-i cununii, n'o fi bine, că-i păcat de morțe....., că fata mea...“

Cu aceste vorbe baba își luă rămas bun dela popa, care rămase îngândurat, de-orece de farmecele babii Sânzăiana, cine nu se temea? Era coala pe la prânzul cel bun

Bursa de mărfuri din Budapesta. din 7 Iulie n. 1896.

Table with columns for 'Săminte' (Grân Bănăţenesc, etc.), 'Preţul per 100 chilogr.', and 'Cursul' (Sem. de trif., etc.).

Lire turcesci Cump. 10.70 Vënd. —. Soris. fonc. Albina 5% 100.75 Vënd. 101.75

Cursul la bursa din Viena. Din 9 Iulie 1896. Table with columns for 'Renta', 'Impr.', 'Oblig.', etc.

Domnii abonenti, cari încă nu şi-au reînnoit abonamentul, se binevoiescă a-l reînnoi neamănat, ca să nu li-se întrerupă regulata expedare a diarului.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu. Redactor responsabil Gregoriu Maior.

Advertisement for 'Edison' camera. Includes an image of the camera and text: 'Nou inventatul aparat de fotografie „EDISON“ este cel mai sigur şi ieftin din sistemele până acum inventate.'

Târgul de rimători din Steinbruch. Starea rimătorilor a fost la 6 Iulie de 8317 capete, la 6 Iulie au intrat — capete şi au ieşit 34 capete rămânând la 7 Iulie un număr de 8283 capete.

Cursul pietei Braşov. Din 10 Iulie 1896. Table with columns for 'BauNOTE rom.', 'Argint român.', etc.

jocuri o biată sëracă şi sglobie, d'ai greu a răbda batjocura. Apoi, grăind adevărul, ori când îi mai mult vrednică Susana babii decât Firuţa.

— „Ai! tu hoţule, aş-ţi gândidai tu de biata Mărtuţa?“ — „D'apoi mă jurasem, că nu-mi trebuie nici chiar de aş sci, că mor de dor de om.“

Henneberg-Seide. — nur ächt, wenn direkt ab meinen Fabriken bezogen, — schwarz, weiß und farbig, von 35 kr. bis fl. 14.65 p. Meter — glatt, gestreift, farriert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. farben, Dessins etc.), porto- und steuerfrei ins Haus. Muster umgehend. Doppeltes Briefporto nach der Schweiz. Seiden-Fabriken G. HENNEBERG (k. u. k. Hofl.) Zürich.

Vëndare prin licitaţiune.

Epitropia bisericeii Sft. Nicolae din loc va vinde prin licitaţiune publică 3 locuri de arătură de pe hotarul Ghimbav Nr. top. 4968, 5730, 5731, 5746 şi 5747 total 2 holde 1325 sting. □ (2.799 Schätzjoche) cu venit curat catastral 5 fl. 66 cr.

PUBLICAŢIUNE

referitoare la măsurarea dărei de câştig clasa III. pe anii 1896, 1897, 1898. Oficiul de dare orăşănesc publică spre generală cunoştinţă că On. direcţie de finanţe reg. ung. din loc prin esmisul din 4 Iulie 1896 Nr. 20/55/896 şi conform §. 12 Art. de lege 44 din anul 1883, au trimis la oficiul de dare orăşănesc consemnarea dărei, care conţine sumele dărei ce sunt a se plăti de contribuabili după câştiguri clasa III pe anii 1896, 1897, 1898.

giuvaergii, măsură şi fabricanţii de calapode.

Lun 20 Iulie 1896. Post 58—145 a consemnării de dare: moşe, tinichegii, birjari.

Mart 21 Iulie 1896. Post 146—193 a cosemnării de dare: cismarii.

Mercur 22 Iulie 1896. Post 194—269 a consemnării de dare: papucarii, comercianţii de încălţăminte, barbieri şi friseri.

Joi 23 Iulie 1896. Post 270—328 a consemnării de dare: fabricanţii de candite, cofetarii, arhitecţii, zidarii, antreprenorii de zidiri, strungarii, pictorii de portrete, fotografii, văpsitorii de strae, de odăi, de postav, de piele, pictorii de decoraţii, văpsitori cu lac.

Viner 24 Iulie 1896. Post 329—422 a consemnării de dare: căruţaşii ce transportă năsip, cărauşii, posesorii de băi, arendaşii de băi, baia de abur.

Sâmbătă 25 Iulie 1896. Post 423—476 al consemnării de dare: farmaciştii, comercianţii de broderii şi împletituri, putnari, plăpcomari, tapetiri, urlueri, rotarii, pâlărierii, comercianţii de pâlării, perierii şi proprietarii de bordele.

Lun 27 Iulie 1896. Post 477—510 a consemnării de dare: fabricanţii de apă soda, fabricanţii de parchete, ţigle, oţet, scaune de trestie, fabricanţii de lemnărie, cement, mobile de fer, condite, fabricanţii de peile, posesorii fabricii de gaz, fabricile de săpun, maşini şi fabricate de metal, turnătorii de fer şi fabricii de maşini, fabricile de petrolu, de împletit coşuri, grădinari, mănuşari, croitori şi fabricanţii de trăsuri.

Mart 28 Iulie 1896. Post 511—558, 571—574 a consemnării de dare: comercianţii de mobile şi aşternut, negustorii dela sate, comisionari, comersanţi de cement, lemne şi lemnării la zidiri, ape minerale, produse, pânză, confecţionarii de haine bărbătesc şi de dame. Negustorii de încălţăminte şi tablori, mărfuri de modă şi pâlării de dame.

Mercur 29 Iulie 1896. Post 559—570 şi 575—607 a consemnării de dare: Librării, făinarii, Posesorii de mori şi arendaşi de mori, neguţătorii de manufactură, pânzării, marchetăniă şi mărfuri de modă.

Joi 30 Iulie. Post 608—652 a consemnării de dare: Magazia de sare, Magaziile cu Coloniale, vâpseli, neguţătorii cu mărunţişuri (Greisler).

Viner 31 Iulie. Post 653—707 a consemnării de dare: Neguţătorii cu mărunţişuri cari tot odată se ocupă şi cu cărciumărit.

Lun 3 August. Post 708—768 a consemnării de dare: Neguţătorii cu Icăne, Póme, Ulei, Peşte, grâne, lână şi speculanţi micii.

Mart 4 August 1896. Post 769—840 a consemnării de dare: Speculanţi şi vëndători de peşte, fructe, Lână, lucruri de măn-care, Păsəri, Ouă, Smântână Unt, Ciapă şi zarzavaturii.

Sâmbătă 18 Iulie 1896. Dela post 1—57, a consemnării de dare: dulgheri (lemnari), aurari,

Mercuri 5 August.

Post 841—852 a consemnării de dare: Opticeri, Comersanți cu mărfuri de piele, porcelan, sticlă, mașini de cusut, ferarii, mai departe dela Post 853—892 Cărciumarii ce vând beuturile altora așa numiți cărciumari cu groșița. Cărciumari și vândători de licherii.

Joi 6 August.

Dela Post 893—937 al consemnării de dare Cărciumari.

Vineri 7 August.

Post 938—980 al consemnării de dare Cărciumari.

Sâmbătă 8 August.

Post 981—1013 al consemnării de dare, Cărciumari, restauranți, posesori de hotele și arendași de hotele, Groziști de bere și vinuri, fabrici de Rosol, Licher spirt și bere, și posesori de Cărciume.

Luni 10 August.

Post 1014—1055 al consemnării de dare: Petrari, depouri de monumente Compactori, Tipografi, Redactori și editori de diare, ascuțitori de cuțite și cuțitarii, funarii, petrarii, liferanții de petriș, și cari dau mâncări p'afară (Kost). Arendași pentru vidualii la spitaluri și inehisori, Arendași de catenele și posesorii lor.

Marți 11 August.

Post 1056—1129 a consemnării de dare, Zidari, Lăcătuși, Colectanți de loterii, neguțători de cai și samșari, fabricanți de mașini și Organe, Mățari, Ciasornicari, Posesori de mori și arendași, Morari, Cherestegii.

Mercuri 12 August.

Post 1130—1182 a consemnării de dare: Veterinari, Dentiști, Medici, medici de dinți, Advocați și notari publici.

Joi 13 August.

Post 1183—1233 a consemnării de dare: Brutari, Franzelari și fabricanți de turte.

Vineri 14 August.

Post 1234—1307 a consemnării de dare: zarafi, bancheri, Pileri, Postovari, Decatiri, fauri, spălătorii, Șelari, posesori de pensionate pentru copii și copile, Asil de copii, Căldărari, Curerari, Cojocari, școala de dans și argăsitorii.

Luni 17 August.

Post 1308—1367 a consemnării de dare: Profesorii de limbi streine, Contabili, profesori de clavier și musică, croitori de bărbați și dame. Confecționii de Albituri și depouri de Pianuri.

Mercuri 19 August.

Post 1368—1443. Maestru de postă, antreprenori postalii, liferanți de lemne ale orașului, speditorii ai căilor ferate, voiajeri, agenți de asigurare și comerciali, abator orașenesc, casa de zălogire și capela orașenescă.

Vineri 21 August 1896.

Post 1444—1507 a consemnării de dare: antreprenorii dela căile ferate, antreprenori de curetenia orașului, pompe funebre, birourile de plasare, budarii, executorii, posesorii de dârste, musicanți țigani.

Sâmbătă 22 August 1896.

Post 1508—1557 a consumării

de dare: măcelari, sarcutieri și fabricanți de salam.

Luni 24 August 1896.

Post 1558—1853 a consemnării de dare: Arendași de pământuri.

Marți 25 August 1896.

Post 1854—2153 a consemnării de dare: Arendași de pământuri.

Mercuri 26 August 1896.

Aceia cari au fost pe urmă inđuși in consemnare.

Vineri 28 August 1896.

Intreprinderile și Reuniunile cari sunt obligate a da socoteală publică. Brașov, 4 Iulie 1896.

Oficiul de dare orașenesc.

BĂILE HERCULANE

(MEHADIA).

HERKULESFÜRDŐ, (Ungaria).

Stațiune de cale ferată.

Postă și Telegraf.

Renumite therme

de puciósă și sare cu temperatura terestică de 55° C.

Inceputul Sesonului la 1 Maiu.

Loc de cură climatică. — Gimnastică suedică și massagiu. Băi electrice. — Hydro-terapia. — Rendez-vous international. Situațiune admirabilă in valea romantică a Cernei. — Promenade și locuri de excursiuni. — Climă favorabilă. — Situațiune scutită de vânt. — Aer ozon și liber de praf. — Situațiune de băi. — Oteluri splendide. — Salon de cură. — Luminatiune electrică. — Musică proprie. — Orfeu, (Teatru, Variété)

Medici români.

Consultațiuni in toate limbile Europene.

Iunctiune: cu Trenul Express și Orient-Express; de la Orșova cu Năile Dunărene. Bilete cu prețuri reduce.

Frecuența in anul 1895: 10,000.

Ajutor grabnic și sigur

SUPERINTE DE STOMACHU ȘI URMARILE ACESTORA!!

Mijlocul cel mai bun și eficeac pentru menținerea sănătății, curățirea sucurilor precum și a sângelui și pentru promovarea unei mistui bune este deja pretutindenea cunoscutul și plăcutul

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam“.

Acest balsam preparat cu îngrijire din erburile alpine cele mai bune și tămăduitoare se dovedesce ca foarte folositor în contra tuturor greutăților de mistuire cărei de stomachu, lipsa de apetitu, rigăelei, congestiunilor, haemorhoidelor etc. etc. In urma eficației sale a devenitu agăest balsamu acum unu singuru și doveditu medicamentă de casă populară.

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.

Mii de scrisori de recunoscintă stau la dispoziția!

FIȚI ATENȚII!!!

Spre a evita înșelătorii, făcu pe fiecare atentă, că fiă-care sticlă cu Dr. Rosa's Lebens-Balsam, care singuru numai de minc este preparat după receta originală, este învelit în hârtia grosă albastră, care poartă in lungul ei inscripția: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zum schwarzen Adler“, B. Fragner, Prag, 205—3* in limba germană, boenă, ungaru și francezū, și cari suntu provădute cu alăturata marcă a fabricii luata sub scutul legalu.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabil se pôte procura numai in Depositulă principală ală producătorului

B. Fragner,

Farmacia „Zum schwarzen Adler“ Prag 205—3.

In Budapesta: la farmacia I. von Török.

Tôte farmaciile din Brașovū, precum și tôte farmaciile mai marf din monarhia Austro-ungară au depositu din acest balsam de viață.

Totū de acolo se pôte avea.

Alifa de casă universală de Praga

(Prager Universal-Haussalbe)

unū medicamentū sigur și prin mii de scrisori de multămire recunoscutū in contra tuturor inflamațiunilor, rănilor și umflăturilor.

Acēsta se întrebuițeză cu succesu sigură la inflamațiuni, la stagnațiunea laptelui și întărirea fițelor cu ocașiunea înțecării copilului, la abscese, ulcere, pustule, purou, carbuncule; copturi la unghie, la panariții, pulcerațiuni la degete, la intărături, umflături, tumoarea glandulelor linfatiche, lipume etc. — Tôte inflamațiunile, umflături, intărături se vindecă in timpulū celū mai scurtū; la casuri iusē, unde s'a formatu deja purou, absorbē baba și o vindecă in timpulū celū mai scurtū fără dureri.

In cutiōre a 25 și 35 cr.

Fiți atenți!

De-ore-ce alifa de casă universală de Praga se înveteză foarte desu, făcu pe fiecare atentă, ca singuru numai la mine se preparēză după receta originală. Acēsta este nu-

mai atuncu veritabilă, decât cutiōr-le din me ală galbină, in cari se pune, suntū înfășurte in hârtia roșă pe care se află tipărită in 9 limbi esplicațiunea cum se întrebuițeză. In pachetate și in cartōne vinete, — cari suntū provădute cu marca fabricii de mai susu.

Balsam pentru auđ.

(Gehör-Balsam)

Celū mai probatū și prin multe încercări celū mai temeinicu medicamentū pentru vindecarea auđului greu și spre redobândirea auđului perdutū. **1 Flacon 1 fl.**

Intemeiată
la 1887.

„VICTORIA“

Intemeiată
la 1887.

Institut de credit și economii, societate pe acții.

Sediul: A R A D. casa proprie, calea Archiducelui Iosif Nr. 2.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 90.000.

Depunerii fl. 900.000. Circulațiunea anuală fl. 12.000.000.

Primesce depunerii spre fructificare, după care solvesce 5% interese fără privire la terminul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvesce institutul separat.

După starea casei, depunerii până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depunerii se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandai.

912,10—*

Directiunea institutului.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. Moll și cu subserierea sa.

Prin efectuale de lecuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll in contra greutăților celor irai cerbiciose la stomach și pântece, in contra căreilor și acrelei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite boale femeiesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce creșce mereu de mai multe decenii încōce. — Prețul unei cutiioriginale sigilate 1 fl. v. a.

Falsificatiunea se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alina durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de rēcēla. Prețul unei sticle-originate plumbate 90 cr.

Apa de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe basa de naron Acid-salicylic)

La întrebuițarea gîlnică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate și adulți, asigurēză cēstă apă de gură conservarea sănătōsă și mai departe a dinților. Prețul sticlei provădute cu marca de apărare a lui A. Moll 60 cr.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provinciă se efectuează gîlnic prin rambursă postală.

La deposite se se ceră anumit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite in Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellisen și Ed. Kugler, engros la D. Eremia Nepoții, J. L. & A. Heschaimer, Teutsch & Tartler, Fritz Geisberger.

0—52.